

Skolēnu lasītprasmes veicināšana sociālās un pilsoniskās jomas mācību priekšmetos

Efektīvas lasīšanas stratēģijas

Rīgas Valsts klasiskās ģimnāzijas
vēstures un sociālo zinību skolotājas

Aelitas Komsas meistarklase

2025.gada 24.februāris

Efektīvas lasīšanas stratēģijas

- (1) Kodi/apzīmējumi
- (2) Kvadrtekstu komplekti

Stratēģija: Kodi/ apzīmējumi

Izmantošanas mērķis –

palīdzēt skolēniem analizēt tekstu, atrast tekstā informāciju, noteikt tekstā atslēgvārdus, strādāt ar terminiem un vārdiem, kuru nozīme nav zināma.
(skaļā lasīšana/ lasīt pa rindkopai)

Algoritms: izlasa → pārlasa → izmanto apzīmējumus.

Darba lapā nepieciešama vieta piezīmēm: lapas malā/ uz līmlapiņām/
digitāli.

Svarīgi palīdzēt skolēniem vienoties par vienotu kodu/ apzīmējumu sistēmu
(izcili, ja to var klašu grupas/skolas ietvaros).

? – jautājums;

! – svarīgi atcerēties;

:o – pārsteidzoši;

----- - jauna informācija

💡 - ideja;

→ - sasaiste ar zināmo informāciju;

☁ - man atgādina par ...

Uzdevums

Teksts. Likumi, to regulētās tiesību jomas.

Strādājiet pāri!

1. Izlasiet doto tekstu! Sadaliet tekstu rindkopās! Lai atzīmētu svarīgāko informāciju katrā no rindkopām, izmantojiet 2-3 simbolus.

Papilduzdevumi:

2. Atrodi teksta daļā piecus svarīgākos atslēgvārdus un grupē informāciju pēc izvēlētajiem atslēgas vārdiem!

3. Izraksti terminus, kuru nozīmi nesaproti vai saproti tikai aptuveni. Noskaidro to nozīmi, izmantojot dažādus resursus!

Stratēģija: Kvadrtekstu komplekti

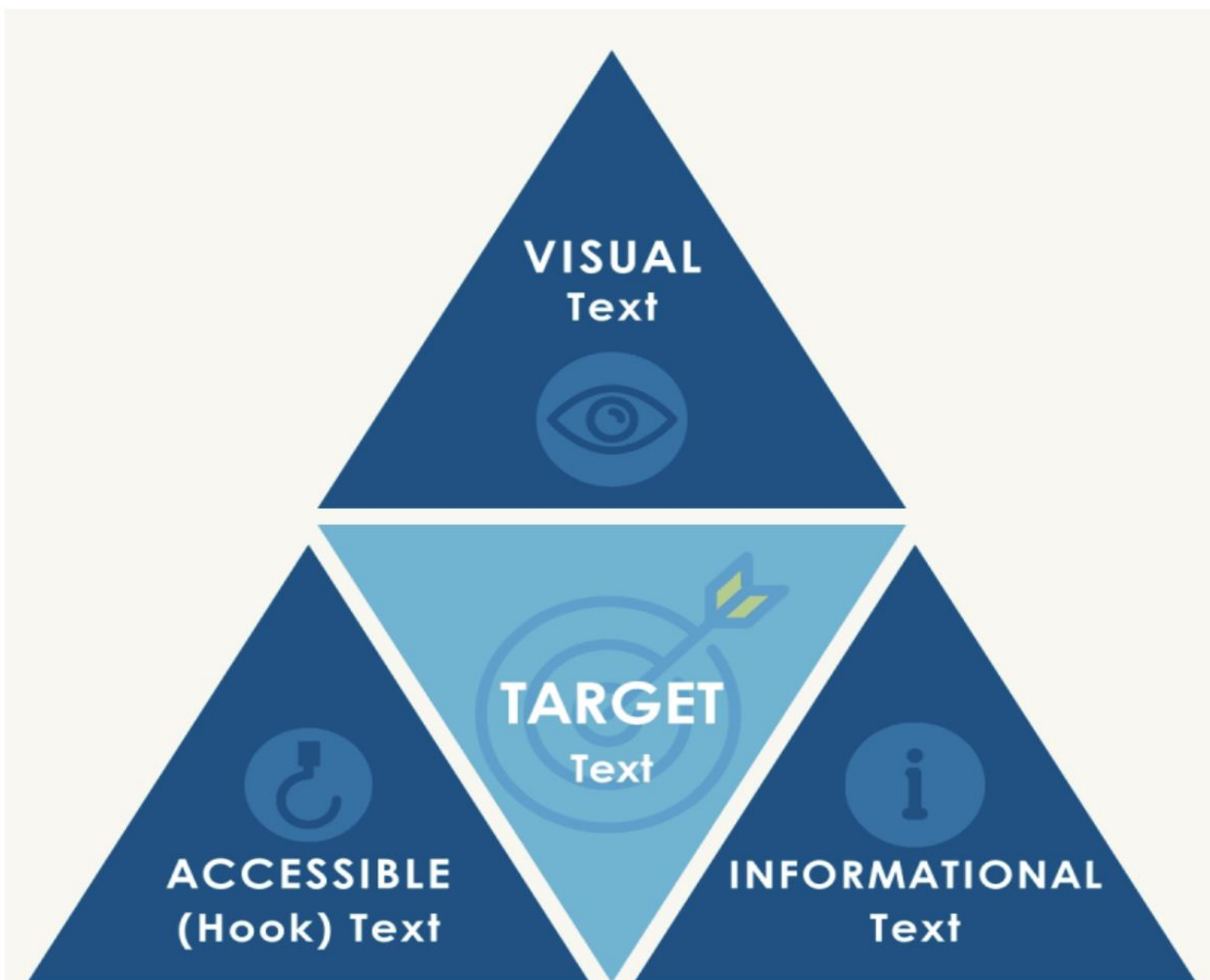
Izmantošanas mērķis - skolēnu izpratnes veicināšana par teksta jēgu.

Kvadrtekstu komplekti iekļauj četrus dažādus tekstu veidus, kas kopā palīdz izprast galveno (sarežģīto) tekstu, vienlaikus ļaujot skolēnam labāk saprast galveno tekstu un veidojot starpdisciplināras zināšanas par tematu.

Teksta veidu komplekts:

- Galvenais teksts, kas jāanalizē (*Target Text*);// «Pirmā Pasaules kara cēloņi un sekas»
- Populārzinātniskais teksts– vieglākā valodā, dod papildu kontekstu;// *Populārzinātniskais teksts: «Zaudētā paaudze»*
- Publicistika vai daiļliteratūra (fragments) – piesaistošs, interesants – rada interesi par visu tematu;// *Grīns A. Dvēseļu putenis*
- Mācību filma– palīdz uztvert teksta domu// [*Pirmā pasaules kara cēloņi un iegāns: kā pasaule pēc simt gadiem miera nonāca līdz karam ?*](#)

Kvadrteksta piramīda

Graphic adapted from Lupo, 2017 and Lupo 2019

Galvenais teksts, kas jāanalizē (*Target Text*)

Informatīvais teksts (*Informational Text*) –
vieglākā valodā, dod papildu kontekstu

Āķa teksts (*Accessible(Hook text)*) –
piesaistošs, interesants, rada interesi par visu
tematu

Vizuālais teksts (*Visual text*) – palīdz uztvert
teksta domu

Uzdevumi

1. Galvenā doma

- * Uzrakstiet tekstam atbilstošu virsrakstu!
- * Formulējiet teksta galveno domu!

2. Jēdzienu analīze

- * Atrodi šajā teksta daļā piecus svarīgākos vēstures jēdzienus (atslēgvārdus) un iekrāso tos!
- * Izskaidro katra atslēgvārda (jēdziena) nozīmi, izmantojot informāciju no šī paša resursa vai meklējot to citur!

3. Vēsturiskais konteksts

Izlasi tekstu. Uzraksti **trīs** Pirmā pasaules kara cēloņus un sekas (rezultātus).

4. Radošais uzdevums

Izveido dienasgrāmatas ierakstu par Pirmā pasaules kara rezultātiem, izmantojot šādus vārdu savienojumus: *1918. gada 11. novembrī/ uzvarētāji, zaudētāji/ Vācija/ Latvijas valsts pasludināšanas sākās/ Brīvības cīņas...*

Stratēģiju izmantošanas praktiskā nozīme:

- * palīdz skolēniem radīt kopsavilkumu vai analizēt problēmu;
- * veidojot secinājumus par vēsturiskām situācijām, skolēni iemācās analizēt autora viedokli, salīdzināt dažādu autoru pieejas, attīsta kritisko domāšanu.

Resursi:

- 1."Tekstpratības pamati " (lektore D.Laiveniece)
- 2."Tekstpratības atslēgas" (lektore A.Bergmane)
3. Skolo.lv
4. Platforma Uuzdevumi.lv
5. *Mācību filma: [Pirmā pasaules kara cēloņi un iegansts: kā pasaule pēc simt gadiem miera nonāca līdz karam ?](#)*